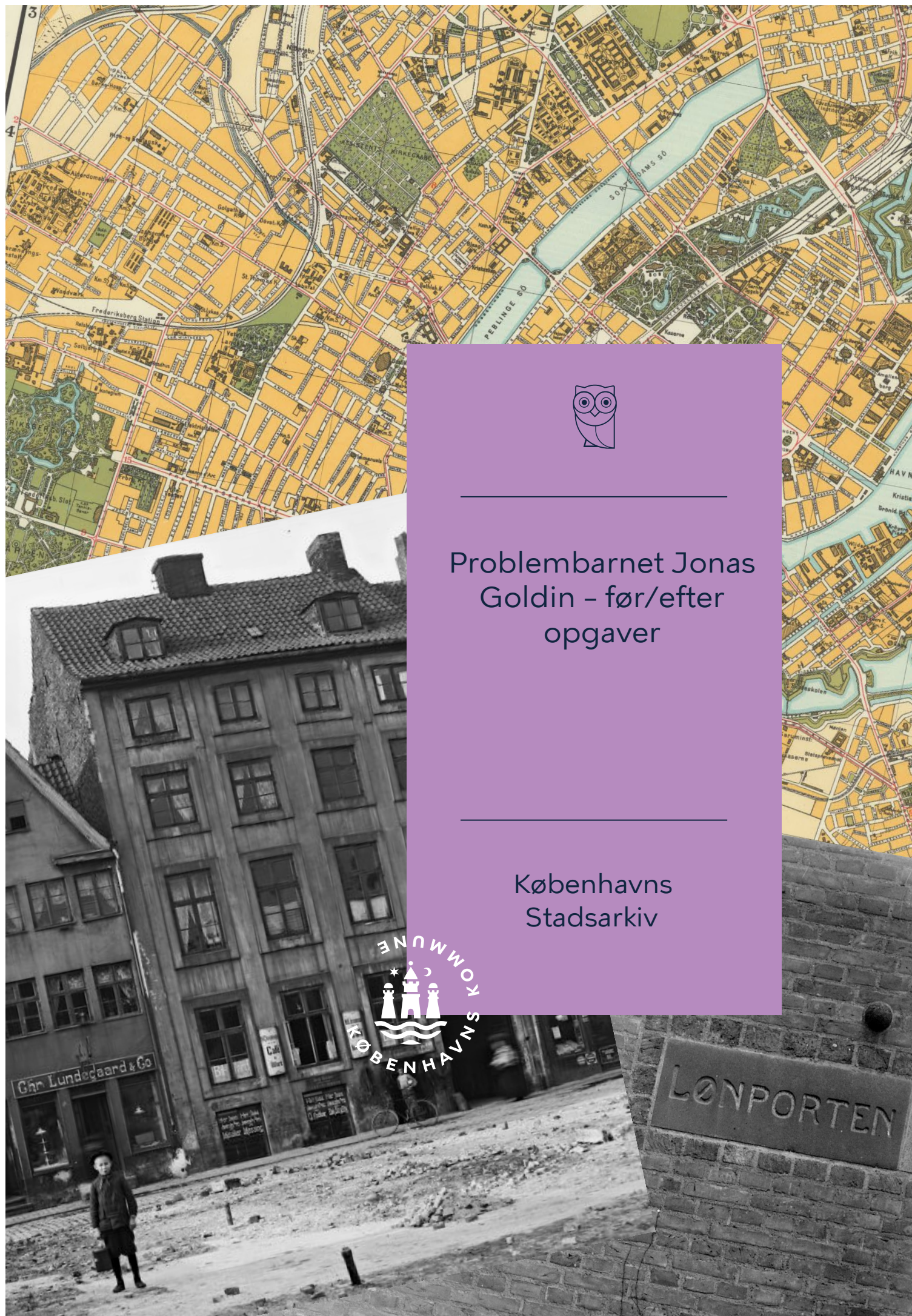

Problembarnet Jonas Goldin – før/efter opgaver

Københavns
Stadsarkiv

Problembarnet Jonas Goldin – Lærevejledning og elevopgaver

Vi glæder os til at tage imod jer på Københavns Stadsarkiv til undervisningsforløbet om *Problembarnet Jonas Goldin*. Besøget indeholder to dele: En omvisning og introduktion til arkivet og dets samlinger samt forløbet om Jonas Goldin, der bygger på en værgerådssag fra 1921.

I lærervejledningen finder du forslag til opgaver og kilder, som I kan arbejde med på skolen før og efter arkivbesøget. Før-opgaverne retter sig både mod arkivomvisningen og forløbet om Jonas Goldin. Efteropgaverne retter sig kun mod det videre arbejde med Jonas og det kvarter han voksede op i. Materialet er meget fleksibelt og som lærer kan du frit vælge at arbejde med materialet i sin helhed eller vælge enkelte aktiviteter ud.

Formålet med opgaverne er at kvalificere elevernes kilde- og historiebevidsthed samt skabe sammenhæng mellem undervisningen på Københavns Stadsarkiv og på skolen.

Læringsmål

- Eleverne har kendskab til historiske kilder og deres funktion.
- Eleverne kan undersøge enkle kilder og fortælle om lokalhistoriske kendetegn.

Føropgaver – Arkivomvisning

Opgaverne har til formål at styrke elevernes kendskab til arkivet og kvalificere deres kilderefleksioner.

Læreren kan frit vælge, hvorvidt eleverne skal arbejde med opgaverne mundtligt eller skriftligt.

Elevopgaver:

- Lav en brainstorm over ordet "kilder". Hvad kommer I til at tænke på? Hvad er det?
- Se filmen om Københavns Stadsarkiv på arkivets hjemmeside: [Film om arkivet for skoleelever - Københavns Stadsarkiv \(kbharkiv.dk\)](http://kbharkiv.dk)
- Hvad tror du, arkivet er for et sted? Hvad er dit umiddelbare indtryk?
- Hvorfor tror du man har et arkiv? Hvad bliver det brugt til?
- Hvad synes du er vigtigt at gemme for at fortælle om den tid, du lever i?

Efterfølgende kan eleverne arbejde med følgende gruppeopgave:

- Hver gruppe får udleveret et tema: skolehistorie, fritidshistorie, børnehistorie, osv. Eleverne laver en liste til deres temaer, hvor de skriver hvilke kilder de tror kan fortælle om de forskellige temaer.
- Hvad synes du er vigtigt at gemme om dig for at fortælle din historie?
- Fælles opsamling

Føropgaver – Problembarnet Jonas Goldin

Formålet med opgaverne er igangsætte elevernes refleksion og kvalificere deres for forståelse i forhold til barndomsliv og samfundsforhold for over 100 år siden.

Opgaverne kan løses mundtligt, skriftligt, i grupper eller fælles i klassen. I mindmapopgaven kan læreren stilladsere elevernes arbejde vha. spørgsmål som: Tror I der er forskel på at være barn for 100 år siden og i dag? Hvad tror I børnene lavede efter skoletid? Havde de legetøj?

I opgaven, hvor eleverne skal komme med deres eget bud på hvad et Værgeråd er, faciliterer læreren en dialog med udgangspunkt i ordets sammensætning: Hvad er en værge og hvad er et råd.

Elevopgaver:

- Lav et mindmap, hvor I skriver alt det ned I ved, eller I tror I ved om børnelivet og samfundet for over 100 år siden.
- Hvad tror I et Værgeråd var? Det findes ikke længere, men måske kan I regne ud, hvad det har noget med at gøre ved at dele det op i *Værge* og *Råd*.
- Undersøg disse fotos fra gamle dage. Hvordan kan vi se, at det er gamle dage? Hvordan er de anderledes end i dag?
 - [Åbenrå 4 - kbh billeder.dk](#)
 - [Landemærket set mod Gothersgade - kbh billeder.dk](#)
 - [Landemærket mellem Vognmagergade og Lille Brøndstræde - kbh billeder.dk](#)
 - [Landemærket set fra Gothersgade - kbh billeder.dk](#)
 - [Landemærket mellem Vognmagergade og Lille Brøndstræde - kbh billeder.dk](#)
 - [Landemærket - kbh billeder.dk](#)
 - [Lønporten - kbh billeder.dk](#)
 - [Hauser Plads 24-22 - kbh billeder.dk](#)

Til læreren – Københavns Værgeråd

Københavns Værgeråd blev oprettet i 1905.

Værgerådets opgave var at gribe ind over for børn, der ikke havde det godt derhjemme, og rådet kunne give forældrene en eller flere advarsler.

Hvis barnet gjorde noget ulovligt, kunne Værgerådet også gribe ind. Hvis rådet mente, at barnet ikke kunne blive i hjemmet, kunne det beslutte, at barnet skulle fjernes fra hjemmet.

Føropgaver – Problembarnet Jonas Goldin

Til læreren – Politiets mandtalslister

Inden folkeregisterkort og CPR-systemet så dagens lys, brugte politiet mandtalslister og registerblade til at holde øje med Københavns befolkning. Mandtalslisterne var inddelt efter adresse, og man kan derfor finde oplysninger om Jonas og Hermans familier og alle de andre, der boede i husene i Aabenraa 1 og 4. OBS: Jonas og Herman optræder ikke på listerne, da de er under 10 år. Jonas' familie er registreret som "Golding" i stedet for "Goldin".

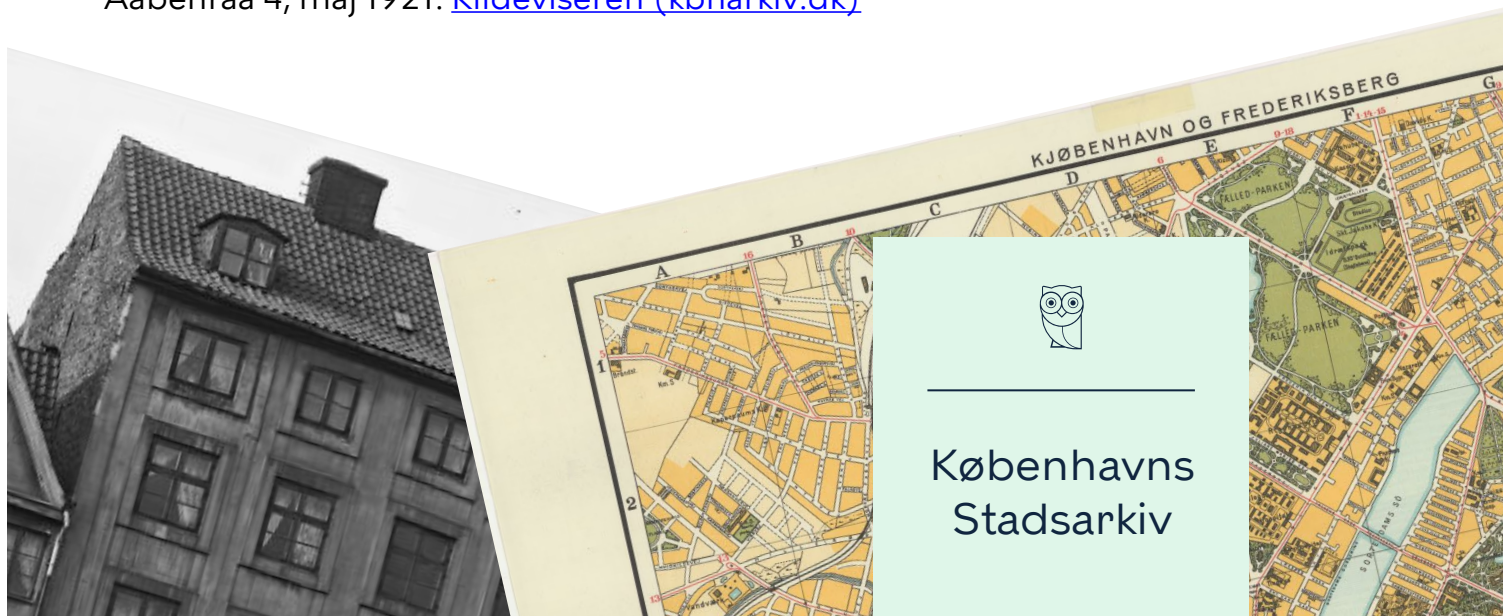
Du kan læse mere om politiets mandtalslister her: [Politiets Mandtaller - Københavns Stadsarkiv \(kbharkiv.dk\)](https://kbharkiv.dk/PolitetsMandtaller)

Formålet med opgaverne er at give et indtryk af det kvarter som Jonas og Herman voksede op i for over 100 år siden. Vha. politiets mandtalslister skal eleverne nu undersøge kvarteret hvor Jonas og Herman boede. Hvad kan listerne fortælle os om kvarteret for over 100 år siden?

Når eleverne arbejder med disse lister er det med henblik på at give dem en fornemmelse af hvor meget viden man kan reflektere og fortolke sig frem til vha. de begrænsede oplysninger som mandtallene indeholder. Ved at arbejde med disse kilder skal eleverne selv komme med deres bud på hvad listerne fortæller om kvarteret. Som afslutning på deres undersøgelse kan de skrive en kort tekst om, hvad beboerne arbejdede med og hvor de var født eller de kan tegne de forskellige typer af beboere, som de forestiller sig de har set ud. Mandtalslisterne for Jonas og Hermans opgange findes i to udgaver: En original, håndskrevet og en transskriberet. Læreren kan her vurdere hvilken en, eleverne skal arbejde med. De håndskrevne kan også tilgås online:

Aabenraa 1, maj 1921: [Kildeviseren \(kbharkiv.dk\)](https://kbharkiv.dk/Kildeviseren)

Aabenraa 4, maj 1921: [Kildeviseren \(kbharkiv.dk\)](https://kbharkiv.dk/Kildeviseren)

Føropgaver – Problembarnet Jonas Goldin

Elevopgaver

- Kig på de to mandtalslister fra gaden Aabenraa nr. 1 og 4, hvor Jonas og Herman boede.
- Jonas' familie hed Golding og Hermans hed Rosenberg. Se om du kan finde deres familier på de to lister.
- Hvilke oplysninger får vi om personerne på politiets mandtalslister? Hvad får vi at vide om Jonas og Hermans familie?
- Undersøg de andre beboere i Aabenraa 1 og 4. Hvor er de født, hvad er deres arbejde, er de gift og har de børn? Hvad er det for en type mennesker?
- Hvad kan oplysningerne fra Aabenraa 1 og 4 fortælle os om det kvarter, som Jonas og Herman voksede op i?

Tjenestettyende.

af begge Køn samt **Børn over 10 Aar.**

Vend om.

Husejeren: Underskrift.
V. Hammerboer

Tjenestetende.

Beboere og Logerende

af begge Køn samt **Børn over 10 Aar.**

Huseierens Underskrift.

For Husejerens Underskrift.
J. Bengtson

Vend om.

Beboere og Logerende af begge Køn samt **Børn over 10 Aar.**

Tjenestetyende.

Ejere.	Fulde Navn 1) Efternavn og 2) alle Fornavne.	Fødselsaar og Dag.	Fødsby.	Rang, Stilling eller Næringsvel.	Hvor sidst boet her i Staden (Gade og Husnummer).	Fulde Navn 1) Efternavn og 2) alle Fornavne.	Om fastet halvårsvis eller på kortere Tid.	Fødselsaar og Dag.	Fødsby.	Når ind- trædt i Tjenesten.	Hvor sidst tjent (Gade og Hus- nummer).
186	Golding Jakob	10/3-1878	Rusland	Skrædder	<i>København</i>						
	Golding Bette	8/4-1877	Rusland	Hustru							
	Golding Bertha	30/10-1901	Rusland	Barn							
	Golding Elisabeth	24/6-1903	Rusland	Barn							
	Golding Ester	10/6-1906	Sverige	Barn							
	Golding Dagny	24/6-1908	Sverige	Barn							
	Golding Johannes	3/4-1910	København	Barn							
187	Komisartik Theodor	15/9-1891	Rusland	Lagermand							
	Rach Lindegaard Ejner	31/7-1884	Kolding	Musiker							
	Rach Frida Thora	18/1-1894	København	Hustru							
	Opatovsky Samuel Levi	22/10-1891	Rusland	Skrædder							
188	Opatovsky Fanny	18/3-1891	Rusland	Hustru							
	Rechtman Mejer	15/12-1875	Rusland	Skrædder							
	Rechtman Sittel	15/4-1880	Rusland	Hustru							
	Rechtman Lisa	23/12-1907	København	Barn							
	Rechtman Sonja	5/4-1910	København	Barn							
	Andersen Kjeldine	10/1-1859	Randers	Pensionatinde							
189	Sørensen Albert	23/2-1896	Hørning	Arbejdsmand							
	Jørgensen Frederik	18/11-1892	Faarskov	Arbejdsmand	<i>København</i>						
	Nielsen Søren Christian	17/3-1899	Herning	Bryggersvend	<i>København</i>						
	Hendrik Chr. Agathan Jacobsen	12/6-81	København	Arbejdsmand	<i>København</i>						
	Jens Gram Jensen	9/12-79	Vejby	Arbejdsmand	<i>København</i>						
	Johnsen Adolf Herman	20/11-93	København	Arbejdsmand	<i>København</i>						
	Mortensen Christian Søren	27/2-1892	Aaby	Arbejdsmand	<i>København</i>						
	Andersen Knud Alexander	20/8-1898	Københavns	Bager							
					<i>København</i>						
					<i>København</i>						

Husejeren, Underskrift.
V. Hansen
for B. Hansen

Vend om.

Beboere og Logerende

af begge Køn samt Børn over 10 Aar.

Tjenestetetyende.

Etage.	Fulde Navn 1) Efternavn og 2) alle Fornavne.	Fødselsaar og Dag.	Fødsels- aar og Dag.	Rang, Stilling eller Næringssvej.	Hvor sidst boet her i Staden (Gade og Husnummer).	Fulde Navn 1) Efternavn og 2) alle Fornavne.	Om testet halvårsvis eller paa kortere Tid.	Fødselsaar og Dag.	Fødsels- aar og Dag.	Nær inde- traadt i Tjenesten.	Hvor sidst testet (Gade og Hus- nummer).
1/2	Rosenberg Chajens	14/8-84	Rusland	Skrædder	2. Max						
	Rosenberg Lea	14/11-89	Rusland	Hustru							
	Rosenberg Josef	7/2-07	Rusland	Søn							
	Rosenberg Salomon	24/8-08	Rusland	Søn							
1/2	König Isak	24/11-89	Østrig	Skrædder	Harald						
1/2	Jensen Christine Marie	23/3-46	Jordløse	Arbejderske							
1/2	Petersen Valdemar Aleksander	15/9-49	Kbh	Tapetserer							
1/2	Petersen Amanda Emilie	29/3-58	Kbh	Hustru							
1/2	Mikkelsen Oskar Jens Chr.	15/6-79	Ordrup	Maler							
1/2	Gross Peter Ludvig Carl Georg	5/11-87	Fredericia	Arbejdsmand							
1/2	Psysva Lip	14/4-90	Rusland	Skrædder							
1/2	Psysva Anna	29/5-88	Rusland	Hustru							
1/2	Psysva Ester Malka	21/4-10	Kbh	Datter							
1/2	Psysva Kaja Jeta	6/1-12	Kbh	Datter							
1/2	Hansen Ole Peter	12/2-59	Halbyøre	Arbejdsmand							
1/2	Hansen Gertrud Marie	1/1-69	Ø. Hornum	Arbejderske							
1/2	Petersen Trine Marie	12/12-31	Ø. Hornum								
1/2	Baummann Adele Johanne	25/5-1900	Kbh	Pålæggerske							
1/2	Jacobsen Poul Durhane	29/10-97	Kbh	Chauffør							
1/2	Jacobsen Bertha Caroline Margrethe	10/6-98	Kbh	Hustru							

For Husejerens Underskrift.

J. Møgelgaard

Vend om.

Efteropgaver – Problembarnet Jonas Goldin

Til læreren

Formålet med opgaverne er at sikre en forbindelse mellem arkivbesøget og undervisningen på skolen. På arkivet har eleverne fået kendskab til værgerådssagen mod Jonas Goldin og dannet sig et indtryk af perioden.

I opgaverne skal eleverne vha. forskellige fotos, der har tilknytning til sagen sætte sig i Jonas eller Hermans sted og forestille sig, hvad de føler og tænker, når de ser disse fotos. Derved får eleverne dels repeteret sagen og dels skal de forsøge at sætte sig i de to drenges sted. Foruden repetitionen skal eleverne arbejde med deres historiske empati, når de skal forholde sig til de forskellige fotos, som de tror Jonas og Herman ville have gjort det.

For at eleverne skal få mest muligt ud af opgaven er det vigtigt, at de husker så mange nuancer fra de to drenges forklaring som muligt. Der for vil det være hensigtsmæssigt med en kort fælles repetition af sagen, inden eleverne arbejder med opgaverne.

Derudover skal elevernes arbejde også indeholde nogle af de samtidsrefleksioner, som også blev berørt på arkivbesøget. Fx "Hvorfor går Jonas over og leger i Kongens Have" eller "Hvorfor har han en lommekniv med"?

Efteropgaver – Problembarnet Jonas Goldin

Elevopgaver

Kig godt på de tre billeder. De har alle sammen noget at gøre med Jonas og Hermans forklaring. Forestil dig, at du er Jonas eller Herman. Kig godt på billederne. Hvad tror du de ville fortælle om dem? Du kan ikke spørge dem, så du må gætte så godt du kan. Når du skriver ned, kan du bruge disse spørgsmål som hjælp:

- Hvad ved Jonas/Herman om billedets motiv? Hvad kan de fortælle om det?
- Hvad synes de billedets motiv har at gøre med værgerådssagen og den konflikt de havde?
- Hvad føler Jonas/Herman, når de ser billederne?
- Sammenlign jeres tekster med jeres sidemakker. Har I skrevet noget forskelligt?

Efteropgaver – Problembarnet Jonas Goldin

Foto 1: Rosenborg og Kongens Have - 1918

Efteropgaver – Problembarnet Jonas Goldin

Foto 2: Lønporten 1916

Efteropgaver – Problembarnet Jonas Goldin

Foto 3: Jonas' kniv

